

Kati Yli-Nikkola

U590KNA

TANSSIRYHMÄN PUVUSTUS LATINO SHOWTANSSIN SM- KILPAILUIHIN

Opinnäytetyö
Muotoilun koulutusohjelma

Toukokuu 2013

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILEHTI

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU MIKKELI POLYTECHNIC</p>		<p>Opinnäytetyön päivämäärä</p> <p>20.5.2013</p>	
<p>Tekijä(t) Kati Yli-Nikkola</p>		<p>Koulutusohjelma ja suuntautuminen Muotoilun koulutusohjelma, teatteripuvustus</p>	
<p>Nimeke Tanssiryhmän puvustus Latino Show -tanssin SM-kilpailuihin</p>			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyöni aiheeksi valitsin puvustuksen suunnittelemisen tanssiryhmälle Latino Show -tanssin SM-kilpailuihin. Pidän koristeellisten asujen tekemisestä ja koin aiheen kiinnostavaksi. Työni toimeksiantajana on tanssikoulu Wimma Seinäjoelta. Sain tehtäväkseni puvustaa seitsemän tanssijan ryhmän maaliskuun 2013 alussa järjestettävään kilpailuun.</p> <p>Tavoitteenani oli suunnitella yhtenäinen puvustus. Tarkoituksena oli saada puvustuksesta näyttävä mahdollisimman edullisesti, mikä vaikutti erityisesti koristelutekniikan valintaan.</p> <p>Opinnäytetyössä käytin suunnittelun apuna Lambin ja Kallalin (1992) vaatetussuunnittelun kehysmallia, joka sisältää myös FEA-mallia. Vaatetussuunnittelun kehysmallin mukaisesti prosessi alkoi toimeksiantajasta, johon liittyi FEA-mallin käyttö. FEA-mallin avulla määrittelin käyttäjän profiilin ja kulttuurin sekä tanssivaatteelta edellytettävät toiminnallisuuden, ilmaisevuuden ja esteettisyyden. Tämän jälkeen työ eteni ideoinnista toteutukseen.</p> <p>Suunnitteluprosessin alussa tein ideakollaasin, jonka pohjalta lähdin suunnittelemaan puvustusta. Suunnittelun edetessä kehitin parhaita ideoita eteenpäin ja näytin toimeksiantajalle materiaalin eri väri vaihtoehtoja.</p> <p>Lopuksi keräsin tanssijoilta palautetta pukujen toteutuksesta. Tanssijat kokivat, että puku oli onnistunut. Heidän mukaansa puku olisi ollut toimivampi, jos puku olisi koottu bodysta ja hameesta.</p> <p>Jatkotutkimusaiheena voisi olla heijastinkankaan käyttö koristemateriaalina. Heijastinkankaan soveltuvuus joustavaan kankaaseen ja heijastinten näkyvyys lavalla olisi mielenkiintoista testata.</p>			
<p>Asiasanat (avainsanat) – showtanssi, tanssiurheilu, vaatteet</p>			
<p>Sivumäärä 37 s. + liitteet 1 s.</p>	<p>Kieli Suomi</p>	<p>URN</p>	
<p>Huomautus (huomautukset liitteistä)</p>			
<p>Ohjaavan opettajan nimi Satu Kivimäki Seija Silvennoinen</p>		<p>Opinnäytetyön toimeksiantaja Tanssikoulu Wimma</p>	

DESCRIPTION

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU MIKKELI POLYTECHNIC		Date of the bachelor's thesis 20.5.2013	
Author(s) Kati Yli-Nikkola		Degree programme and option Degree Programme in Design, Theatre Costume Design	
Name of the bachelor's thesis Costuming a group for the Finnish championships of Latino show dance			
Abstract <p>I decided to design costumes for a group participating in the Finnish championships of Latino show dance. I like making decorative outfits and I found the theme interesting. The client of my work is dance school Wimma of Seinäjoki. My task was to costume the group of seven dancers to a competition, which was organized at the beginning of March 2013.</p> <p>My target was to make a consistent costuming. My intention was to design an impressive costume as cheaply as possible. Because of that, I could not use the decorations that dancers normally use.</p> <p>The design work utilized Lamb and Kallal's Conceptual Framework for Apparel Design which also includes the FEA model of consumer needs. In accordance with the framework model my work began with problem identification, at which point I used the FEA model to create a profile of the user and the culture. Attention was also paid to the fact that the costume must be functional, expressive and aesthetic. After the planning stage the design proceeded from ideas to execution.</p> <p>The design process was initiated with a collage of ideas. I made sketches for the costumes based on the collage and developed my ideas further. I showed the sketches and samples of materials in different colors to the client.</p> <p>Finally, I collected feedback for the outcome. The dancers found that I had succeeded with the costumes. They thought that the costume would be more functional if I had made it in two pieces with body and skirt.</p> <p>As a suggestion for further study, it would be interesting to see if reflector fabric could be used as decoration. After all some tests would be necessary in order to find out how reflector fabric appears on stage and whether it is suitable for elastic fabrics.</p>			
Subject headings (keywords) – showdance, dance sports, clothes			
Pages 37 s. + liitteet 1 s.		Language Finnish	
URN			
Remarks, notes on appendices			
Tutor Satu Kivimäki Seija Silvennoinen		Bachelor's thesis assigned by Tanssikoulu Wimma	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	VAATETUSSUUNNITTELUN KEHYSMALLI	2
3	TANSSIN PYÖRTEISSÄ.....	7
3.1	Tanssiharjoitusten havainnointi	7
3.2	Tanssiurheilukulttuuri	8
3.2.1	Showtanssi	9
3.2.2	Pukeutuminen	9
3.2.3	Esityksen tanssilajit.....	12
4	TANSSIPUVUN SUUNNITTELU	16
4.1	Toimivuus	17
4.2	Ilmaisevuus	19
4.3	Esteettisyys	20
4.4	Ideointi ja luonnostelu	21
4.5	Prototyypin valmistus	27
4.6	Koristekokeilut	29
5	ARVIOINTI	31
6	POHDINTA	33
	LÄHTEET	35
	LIITE	
	1 Palautepohja	

1 JOHDANTO

Jo ammattikoulusta asti olen ollut erityisen kiinnostunut tanssi- ja juhlapukujen sekä historiallisten vaatteiden valmistuksesta. Ollessani ammattikoulussa pääsin harjoitteluun ompelijalle, joka valmisti erityisesti kilpatanssipukuja, mutta myös juhlapukuja ja muita vaatteita kysynnän mukaan. Kesän aikana keskustelin hänen kanssaan ja hänen mukaansa Etelä-Pohjanmaalla olisi tarvetta ompelijalle, joka tekisi tanssipukuja.

Olin jo aika varhaisessa vaiheessa päättänyt, että voisin tehdä opinnäytetyöksi kilpatanssipuvun. Mitä lähemmäs opinnäytetyön tekeminen tuli, sitä varmemmaksi tuli, että tekisin tanssipuvun. Otin yhteyttä kotiseutuni tanssiseuroihin ja löysinkin toimeksiantajan Seinäjoelta Tanssikoulu Wimmasta. Aluksi olin ajatellut tanssipuvun valmistusta kilpatanssijalle, mutta tanssiryhmillä oli enemmän tarvetta uusille tanssipuvuille.

Opinnäytetyöni tavoitteena oli suunnitella toteuttaa seitsemän tanssipukua maaliskuussa 2013 järjestettävään Latino Show -tanssin SM-kilpailuihin. Koska tanssipuvut tulisi tehdä mahdollisimman pienellä budjetilla, pukujen strassitus ei välttämättä onnistu. Siksi olikin mielenkiintoista tutkia, voiko koristemateriaalina käytettävät strassit korvata jollain muulla materiaalilla. Opinnäytetyössäni pyrin kehittämään omaa osaamistani sekä valmistamaan käytännöllisen ja yhtenäisen puvustuksen tanssiryhmälle.

Puvustuksen suunnittelussa käytän apuna Lambin ja Kallalin (1992) vaatetussuunnittelun kehysmallia sekä siihen liittyen FEA-mallia. Perehdyn vaatetussuunnittelun kehysmallin eri vaiheisiin sekä sovellan sitä omaan projektiini. Puvustuksen arvioinnissa huomioin asiat, jotka nousevat FEA-mallista esiin. Arviointia varten pyydän tanssijoilta palautetta puvun käytännöllisyydestä sekä visuaalisuudesta ulkonäöstä. Palautteen tarkoituksena on parantaa omaa osaamistani. Palautteen ansiosta pystyn tulevaisuudessa välttämään samat virheet tai käyttämään hyvin toimineita ratkaisuja myös myöhemmin.

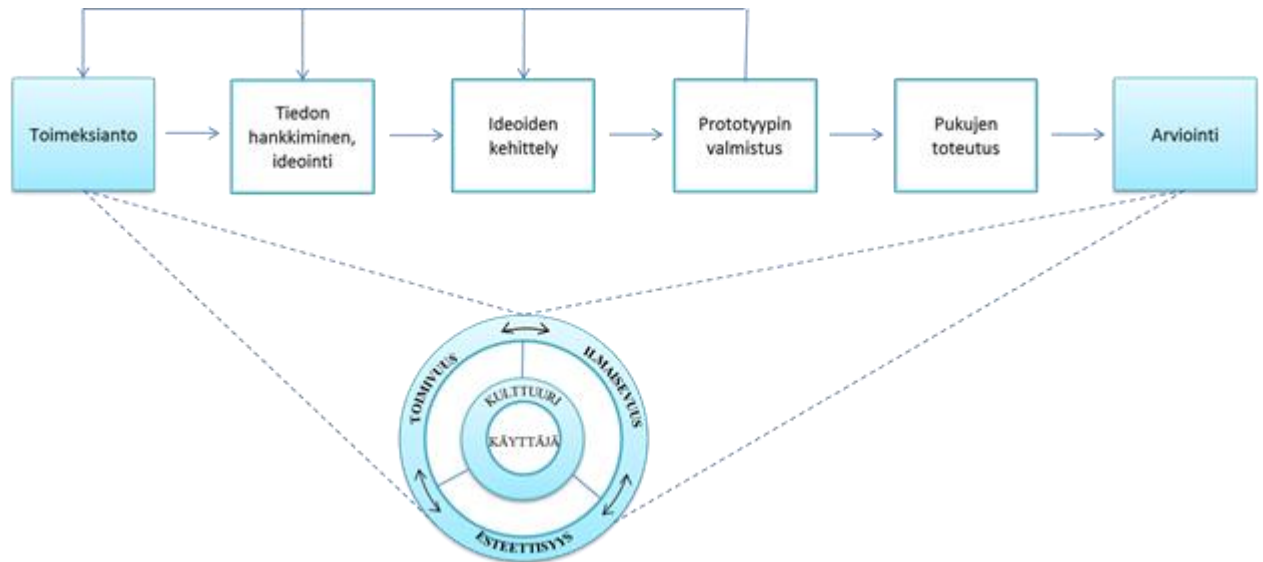

määritellä se, ettei tanssiryhmällä ole pukuja showtanssin SM-kilpailuihin. Tässä työssä voidaan pikemminkin puhua toimeksiannosta. Työni tarkoituksena on suunnitella edullinen mutta laadukas puvustus. Tasapuolisuuden vuoksi pukujen materiaalikulut eivät saa olla eri hintaluokkaa, sillä jokainen tanssija maksaa asunsa itse. Suunnittelussa on otettava tanssijoiden toiveiden lisäksi huomioon myös kulttuurin vaikutukset sekä vaateen toimivuus, ilmaisevuus ja esteettisyys. Kompromisseja on kuitenkin tehtävä, sillä jokaisella on erilaisia toiveita ja osa niistä saattaa olla ristiriidassa keskenään.

Toinen vaihe on kehysmallin luovin vaihe, jossa luodaan alustavia ideoita tavoitteen saavuttamiseksi. Vaiheeseen kuuluu luonnostelu, tiedon hankinta ja ideoiden etsimistä. Sen tuotoksena on sekä verbaalisia että visuaalisia tuotoksia. Kun arviointi on käyty läpi, alkaa niiden jatkokehittely. Tällöin suunnittelija soveltaa FEA-mallin kriteerejä. Tässä vaiheessa käyttökeltvottomat alkuideat hylätään ja hyviä ideoita aletaan kehittää eteenpäin. Myös mahdolliset ristiriidat pyritään ratkaisemaan tässä vaiheessa prosessia. (Lamb & Kallal 1992, 44.) Tässä vaiheessa hankin tietoa tanssipuvuista. Etsin tietoa mahdollisista pukusäännöistä, erilaisia kuvia suunnittelun pohjaksi sekä pyrin saamaan hyvän kuvan siitä, mitä tanssipukua suunnitellessa on otettava huomioon. Hankkimani tiedon pohjalta teen alustavia suunnitelmia, joissa en välttämättä vielä mieti kaikkia valmistukseen vaikuttavia ratkaisuja. Kun olen saanut suunniteltua alustavia ideoita, poimin niistä lupaavimmat ja alan kehittää niitä siten, että otan huomioon niiden toteuttamisen sekä tanssipuvulle asetetut rajoitteet.

Prototyypin kehittämisvaiheessa lupaavimpia ideoita kokeillaan. Kokeiluja voidaan tehdä vaateen yksityiskohdista tai kokonaisista vaatteista. Kokeiluissa voidaan selvittää paras materiaaleista, ompeleista tai erilaisista kankaan muokkauksista. Tämän vaiheen jälkeen tulee arviointi, jossa arvioidaan prototyypin ominaisuuksia FEA-mallin kriteerien mukaan. Jos arvioinnissa huomataan tuotteessa ongelmia, niitä voidaan vielä hioa ennen toteutusta. Prototyyppien hiomisessa palataan takaisin aikaisempiin vaiheisiin. Toteutus aloitetaan vasta, kun prototyypit on hiottu ja niiden on todettu vastaavan suunnittelukriteerejä. (Lamb & Kallal 1992, 44 - 45.) Jos strassitus täytyy korvata jollain halvemmalla materiaalilla, täytyy tehdä kokeiluja, mitkä materiaalit toimivat strassien tilalla. Kokeiluissa täytyy ottaa myös huomioon, että tanssipukua täytyy pystyä pesemään. Kokeiluja voisi tehdä kimalleliimalla, foliopainannalla ja silikonilla,

johon yhdistetään hilettä. Tähän vaiheeseen kuuluu myös prototyypin valmistaminen puvusta. Sen avulla näen paremmin, pitääkö puvun mittasuhteita muuttaa ja miten se istuu päällä. Kun prototyyppi on kehitelty, alkaa pukujen valmistus. Sen jälkeen kerään tanssijoilta arvioinnin palautteena heijastettuna FEA-mallin kriteereihin.

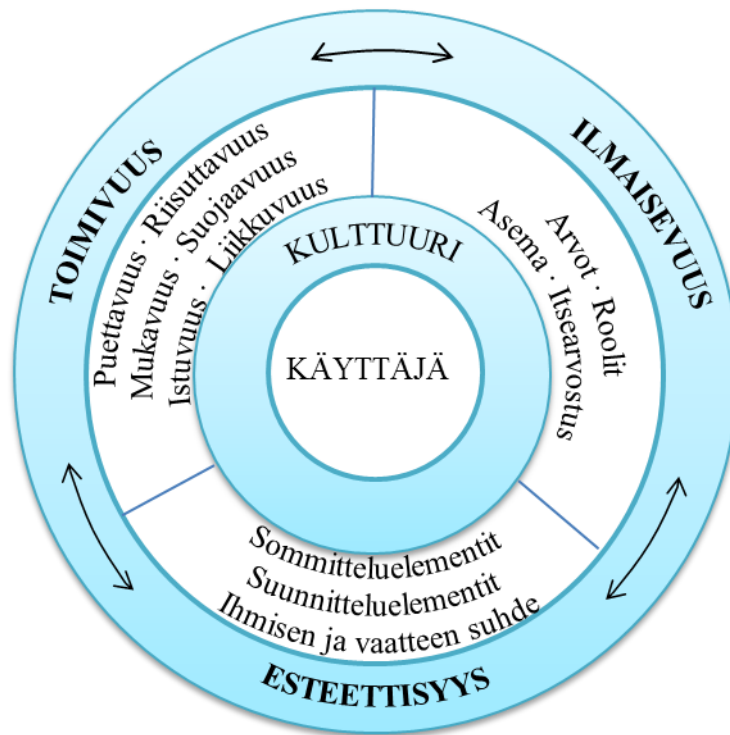

Kuvio 2. Vaatetus suunnittelun kehysmalli. (sovellus Yli-Nikkola 2012)

Laadin vaatetus suunnittelun kehysmallista omasta sovelluksen (kuvio 2). Kuvio kuvaa juuri oman työni suunnitteluprosessia.

Lamb ja Kallal (1992, 45) ovat kirjoittaneet taitoluisteluvaahteen suunnittelusta toiminnallisuuden, esteettisyyden ja ilmaisullisuuden näkökulmasta. Taitoluistelussa muuttuvat aiheet lisäävät uusien asujen tarvetta. Taitoluistelupukua suunnitellessa otetaan huomioon luistelijä sekä luistelukulttuuri ja itse luistelu. Toimiva luisteluasu ei hankaa, rajoita liikkeitä tai aiheuta vaaraa luistelijalle tai hänen parilleen. Asu on helppohoitoinen ja pinta ja koristelu ovat kestäviä. Luisteluasun ilmaisevuus ei saa viedä luistelusta huomiota, joten on tärkeää, että luistelijan taitotaso ja vaateen ilmaisevuus sopivat yhteen. Esteettisyydessä otetaan huomioon jäähallin valaistus. Puvun värit ja muoto on valittava siten, että ne sopivat luistelijalle ja esitykseen. Mielestäni tämä esimerkki on sovellettavissa myös tanssipukujen suunnitteluun. Toimivassa tanssipuvussa on otettava huomioon samat asiat kuin taitoluistelupuvussa. Myös koristelun tulee olla tanssipuvussakin kestävä ja asun helppohoitoinen. Lisäksi tanssipuuvissa on myös tärkeää, että puku sopii tanssijan taitotasoon, sillä tanssiurheiluliiton

pukusäännöissä (2011) on tarkkaan määritelty, millaisella puvulla tanssija saa esiintyä. Kuten luistelupuvussa myös tanssipuvussa valaistus on otettava huomioon.

Kuvio 3. Fea-malli. Lamb & Kallal (Suomentanut Koskennurmi-Sivonen)

FEA-mallin ydin (kuvio 3) on käyttäjä, joka voi koostua ryhmästä tai yksilöistä. Jotta käyttäjän tarpeet voidaan ottaa huomioon, suunnittelijan on tehtävä käyttäjästä profilointi. Siinä voidaan ottaa huomioon käyttäjän henkilöhistoria ja väestötieteelliset tiedot, fyysinen olemus, mieltymykset ja aktiviteetit. Nämä seikat auttavat hahmottamaan, mitä käyttäjä haluaa ja tarvitsee käyttäessään vaatetta. (Lamb & Kallal 1992, 42 - 43.) Omassa opinnäytetyössäni käyttäjänä on tanssiryhmä, johon kuuluu seitsemän tanssijaa. Tanssijat ovat eri-ikäisiä, noin 30–35-vuotiaita naisia, jotka käyvät töissä ja osa heistä on perheellisiä. Tanssijoilla on useamman vuoden tanssitausta. Osa heistä on erikoistunut latinalaistansseihin jo ennen tanssiryhmään liittymistä. Kaikki tanssijat ovat kuitenkin ensimmäistä kertaa osallistumassa kilpailuihin.

Kulttuuri heijastuu ihmisten pukeutumisessa. Kulttuurista riippuu myös minkälaisia vaatteita käyttäjä pitää hyväksyttävänä. Suunnittelijalle on tärkeää olla tietoinen kulttuurin vaikutuksesta käyttäjään. Kulttuuri määrittää myös käyttäjän vaatteiden ulkonäköä, vaikka sitä ei usein halutakaan myöntää. (Lamb & Kallal 1992, 43.) Karkulahden ym. (1999, 9) mukaan kulttuuri vaikuttaa pukeutumiseen eniten, sillä kulttuuri ympäristöineen ja symboleineen vaikuttaa ihmisen käytökseen ja ajatusmaailmaan. Myös sosiaalisen ryhmän kulttuuri ohjaa yksilön pukeutumista, sillä ryhmän jäsenenä ihminen haluaa kuulua joukkoon. Sen vuoksi ihminen alkaa myös pukeutua ryhmän odotusten mukaisesti. Samalla yksilölle muodostuu käsitys siitä, millainen pukeutu-

minen ja käytös on asiallista tai toivottavaa. Suunnittelutyöni kulttuuri on showtanssikulttuuri, jolloin puvun kaikkia yksityiskohtia ei ole määrätty yhtä tiukasti. Myös värien valintaan tanssikulttuurilla on suuri vaikutus. Suunnittelussa on kuitenkin huomioitava, että pukujen tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus ja tanssijoiden on erotuttava lavalta.

Käyttäjän tarpeet ja toiveet vaikuttavat suunnittelukriteereihin. FEA-mallissa kriteerit koostuvat toimivuudesta, esteettisyydestä ja ilmaisevuudesta, joista jokaisen osuus riippuu myös käyttäjästä. Vaatteen toimivuus koostuu käytännöllisyyteen vaikuttavista tekijöistä. Toimiva vaate suojaa ja pitää kehon lämpimänä. Se ei vaikeuta kehon liikettä ja on ennen kaikkea sopivan kokoinen. Käyttötilanteen mukaan määräytyy, miten ratkaisevassa osassa toimivuus on. (Lamb & Kallal 1992, 43.) Esimerkiksi juhlapuvuissa ei tarvitse ottaa huomioon erilaisia kehonliikkeitä, jotka lisäävät väljyyden tarvetta toisin kuin urheilu- ja työvaatteissa.

Ilmaisevuus liitetään vaatteen viestinnällisiin ja symbolisiin näkemyksiin. Tutkimusten mukaan vaatteet kertovat käyttäjästäan erilaisia asioita. Vaatteen lähettämät viestit tulkitaan erilalla riippuen katsojasta ja hänen kulttuuristaan. Ilmaisevuudella käyttäjä pyrkii erottumaan joukosta yksilönä tai saamaan muiden kunnioitusta. (Lamb & Kallal 1992, 43.) Esimerkiksi Intiassa niukkoihin toppeihin, hameisiin tai shortseihin pukeutuminen saattaa herättää paheksuntaa tai johtaa ongelmatilanteisiin (Ulkoasiainministeriö 2012). Tanssipuku voi ilmaista tanssijan taitotasoa ja ikää, sillä pukusäännöt (2011) määrittelevät puvun ulkonäköä eri taito- ja ikäluokissa. Puku voi ilmaista myös tanssilajia, sillä latinalais- ja vakiotansseihin on joissakin taitoluokissa eri määritelmät muun muassa pukujen pituuden suhteen.

Vaatteiden esteettisyys koostuu vaatteen väreistä, linjoista, muodosta, kuvioista sekä siitä, miltä vaate tuntuu. Esteettisyyteen vaikuttaa myös ajan muoti, sillä vaatteen esteettisyys liittyy olennaisesti ihmisten kauneushanteisiin. (Lamb & Kallal 1992, 43.) Omasta kokemuksesta muistan, kun yhdeksännellä luokalla alkoi tulla muotiin hyvin kapealahkeiset farmarit, joita pillifarkuiksi kutsuttiin. Silloin moni kaveri naureskeli, kuinka tyhmiltä pillifarkut näyttivät ja uhosivat, etteivät ikinä laittaisi niitä jalkaansa. Vuosi myöhemmin lähes kaikki kulkivat jo pillifarkuissaan.

3 TANSSIN PYÖRTEISSÄ

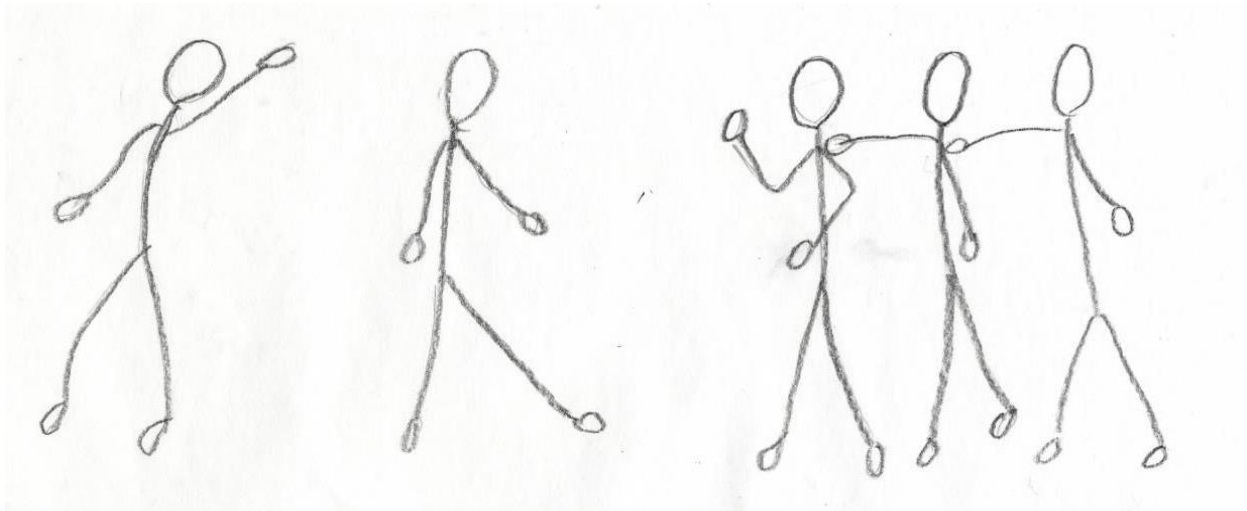
Kulttuuri vaikuttaa käyttäjän vaatimuksiin sekä siihen, mitä käyttäjä haluaa vaatteeltaan (Lamb & Kallal 1992, 43). Siksi suunnittelua varten on tärkeää ottaa selvää tanssiurheilukulttuurista ja käyttäjästä. Jokainen tanssiesitys on erilainen ja siksi on hyvä tietää, millaisia osia se sisältää, jotta pystyy suunnittelemaan ryhmälle soveltuvan vaateen.

3.1 Tanssiharjoitusten havainnointi

Jotta pystyisin suunnittelemaan toimivan tanssiasun, menin tanssikoululle seuraamaan tanssiharjoituksia. Harjoitusten seuraaminen on hyvä tapa saada selville, millaisiin asentoihin tanssipuvun on taivuttava, ja millaisia vaatimuksia mahdolliset nostot tai jalan heilautukset asettavat vaatteelle. Tanssiharjoitusten havainnoinnin yhteydessä pyrin myös muodostamaan itselleni käsityksen käyttäjän profiilista.

Havainnointi sopii sekä sanallisen että sanattoman aineiston keräämiseen. Koska havainnointi tapahtuu todellisissa tilanteissa, on havainnointitilanne suunniteltava etukäteen. Havainnoinnin kaksi pääalajia ovat suora ja osallistuva havainnointi, jotka voidaan jakaa jäsenneltyyn eli strukturoituun tai jäsentelemättömään havainnointiin. Suorassa havainnoinnissa tutkittavien ei tarvitse tietää tutkijan läsnäolosta. Sen sijaan osallistuvassa havainnoinnissa tutkija on läsnä havainnointitilanteessa. Tutkija pyrkii muodostamaan käsityksen tutkittavasta tilanteesta tai ilmiöstä ja merkitsee havaitsemansa asiat muistiin. Osallistuva havainnointi jaetaan aktiiviseen ja passiiviseen havainnointiin. Aktiivisessa osallistuvassa havainnoinnissa tutkija voi olla mukana vaikuttamassa ilmiöön, jota hän tutkii. Passiivisessa osallistuvassa havainnoinnissa tutkija on muiden mukana vaikuttamatta tutkittavaan ilmiöön. (Anttila 1998, 219.) Tanssiharjoitusten havainnointitavaksi sopi passiivinen osallistuva havainnointi. Tällöin pystyin seuraamaan sivusta harjoituksia ja keskittymään havainnoimaan tanssipuvun suunnitteluun vaikuttavia taivutuksia ja venytyksiä. Koska koreografia on jokaisessa esityksessä erilainen, enkä ole itse koskaan harrastanut tanssimista, sopi strukturoimaton havainnointitekniikka tanssiharjoitusten seuraamiseen parhaiten. Harjoitusten ajan istuin salin reunalla ja tein merkintöjä tanssiasennoista paperille (kuva 1). Myös ko-

reografit käyttävät paperivihkoja tanssiliikkeiden muistiin merkitsemisessä (Tanssista piirretään pohjapiirros, 2001).

Kuva 1. Havainnoinnin pohjalta piirrettyjä muistiinpanoja koreografiasta

Harjoitusten jälkeen keskustelin tanssijoiden kanssa siitä, mitä odotuksia ja toiveita heillä oli pukuun liittyen. Keskustelun tarkoituksena oli saada selville tanssipuvun visuaalista ilmettä, miten peittävä puvun tulisi olla tai tulisiko puvussa olla runsaasti koristeluja. Rintavimmat tanssijat ilmoittivat heti, että he haluavat pukuun kunnon olkaimet, jotta he voivat käyttää tukevia rintaliivejä. Keskustelun aikana ristiriitoja aiheutti helman pituus sekä se, että vain yksi tanssija halusi hihat. Tanssikoulu Wimman tanssinopettajat Piia Multanen ja Anne Välisaari olivat ajatelleet pukujen värit jo valmiiksi. He halusivat, että käytän mustaa pohjaväriä ja trooppisia värejä tehosteena. Puvun ilmaisevuutta ajatellen kysyin tanssin teemaa tai tarinaa, mutta sellaista ei koreografiaan ollut sisällytetty.

3.2 Tanssiurheilukulttuuri

Tanssikoulu Wimman tanssiopettaja Piia Multanen kertoi, että tanssipukeutuminen pohjautuu kilpatanssien pukeutumiseen. Showtanssipukeutumiseen ei tosin ole yhtä tiukkoja sääntöjä kuin kilpatanssipukeutumiseen. Showtanssikulttuurista saa kuitenkin hyvän käsityksen perehtymällä yleisesti tanssiurheilukulttuuriin.

3.2.1 Showtanssi

Showtanssi kehittyi jazz-tanssista, johon alettiin yhdistää muun muassa balettia ja hip hoppia. Tanssissa esittämisen ilo ja tanssin mukavuus ovat olennaista. (Vesa 2009.) Showtanssissa voidaan tanssia kaikkia tanssilajeja yksittäin tai yhdistellen niitä muihin. Showtanssissa kerrotaan ja luodaan tarinaa. Tämän vuoksi olennainen osa esitystä ovat yhteensopivat liikkeet, tunnetilat, musiikki, ilmiasu ja puvut. Koska showtanssi on käsitteenä laaja, se antaa koreografeille ja tanssijoille paljon vapauksia esimerkiksi lavasteiden ja asusteiden käytössä. (Finnish Dance Organization 2011.) Omassa työssäni pukujen tulee sopia liikkeiden kanssa yhteen. Toimeksiantaja toivoo, että puvut ovat pirteänvärisiä ja siten erottuvat joukosta. Tällöin myös ilmiasuun on kiinnitettävä huomiota.

Latino-show koostuu erilaisista showtanssielementeistä, joita on yhdistetty latinalaistansseihin ja niistä kehitettyihin tansseihin. Tanssiesitys voi koostua vain yhdestä tanssilajista tai -rytmistä tai siinä voidaan sekoittaa monia eri tanssilajeja ja -rytmejä. Myös musiikki voi vaihdella esityksen aikana, kunhan se on latinalaispohjaista. Hyvä latino-show koostuu toimivasta koreografiasta ja laadukkaasta tanssista, huolella suunnitellusta musiikista ja vaihtelevista liikkeistä sekä tilan ja kuvioiden käytön vaihtelevuudesta. Hyvässä esityksessä on myös tarinaan sopivat puvut ja rekvisiitta. Latino-show asun on oltava teemaan sopiva. Asut voivat olla esimerkiksi afrikkalaishenkisiä, karnevaalityylisiä tai karibialaisia. Tanssiesityksessä voidaan käyttää teatraalisia elementtejä kuten pientä rekvisiittaa tai akrobaattisia liikkeitä. (Finnish Dance Organization 2011.) Tanssiesityksessä, jonka puvustan, ei käytetä rekvisiittaa, eikä se sisällä akrobaattisia liikkeitä. Pukujen suunnittelussa minun ei siis tarvitse huomioida erilaisia nostoja tai heittoja.

3.2.2 Pukeutuminen

Koska showtanssipukeutuminen perustuu kilpatanssipukeutumiseen, on tarpeen selvittää siihen liittyviä seikkoja. Tanssiurheiluliiton nettisivuilta löytyy kilpatansseihin liitteenä pukusäännöt, jossa on kerrottu muun muassa käytettävistä materiaaleista, pukujen leikkauksista ja koristeista sekä ehostuksesta. Vakio- ja latinalaistansseissa puvun on oltava lajille tyypillinen muodoltaan ja sen täytyy peittää tanssijan intiimi-

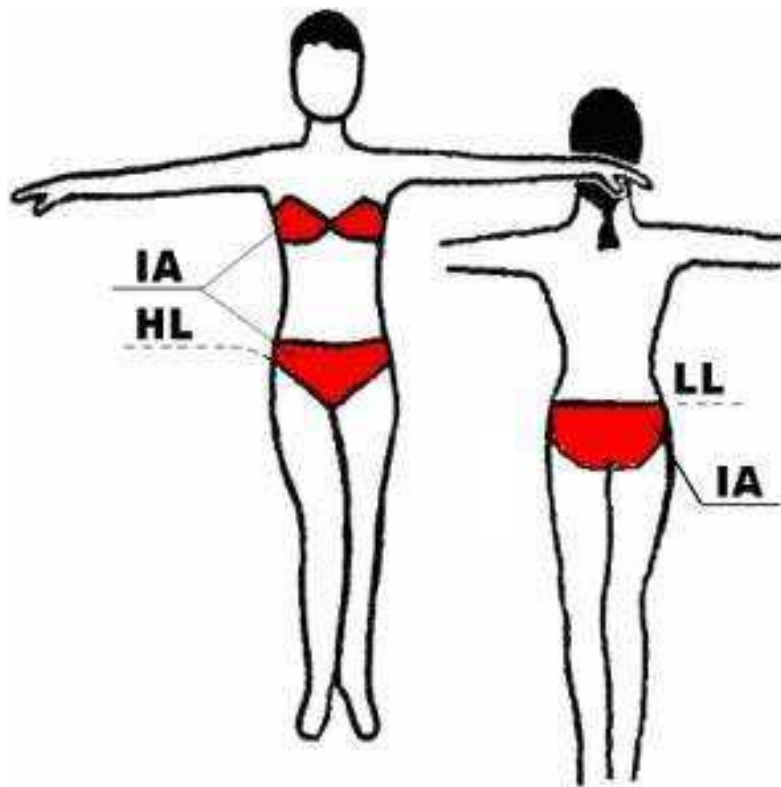
alueet. Tanssipuvussa ei saa olla koristeina poliittisia, aatteellisia tai uskonnollisia symboleja. Tanssikilpailussa kilpailunjohtajalla on oikeus määrätä kilpailijaa poistamaan puvun osa tai koru, joka on vaaraksi tanssijalle itselleen tai muille. Naiset eivät saa käyttää tangoja, ihonvärisiä alushousuja tai suorja housuja. Suorat housut on puettava sukkahousujen päälle. Rintojen väliin saa jäädä korkeintaan 5 cm levyinen peittämätön alue ja rinnat on oltava kokonaan peitettynä. (Tanssiurheiluliiton pukusäännöt 2011.)

Perusmateriaalilla tarkoitetaan muotoalueella (kuva 3) käytettävää materiaalia. Perusmateriaalin pinta voi olla kiiltävä tai matta. Kiiltäväpintaisiin materiaaleihin kuuluvat metallinen tai metallinvärinen kangas sekä kimalteella esimerkiksi paljeteilla koristeltu kangas. Mattapintaisen puvun koristelussa voi käyttää esimerkiksi pitsikangasta, joka vuoritetaan samanvärisellä vuorikankaalla. (Tanssiurheiluliiton pukusäännöt 2011.)

Koristeita on kahdenlaisia: kiiltäviä koristeita kuten helmet, strassit ja paljetit. Vastaavasti esimerkkeinä mattapintaisista koristeista ovat nauhat, rusetit, höyhenet, pitsit, hapsut ja kukat. (Tanssiurheiluliiton pukusäännöt 2011.)

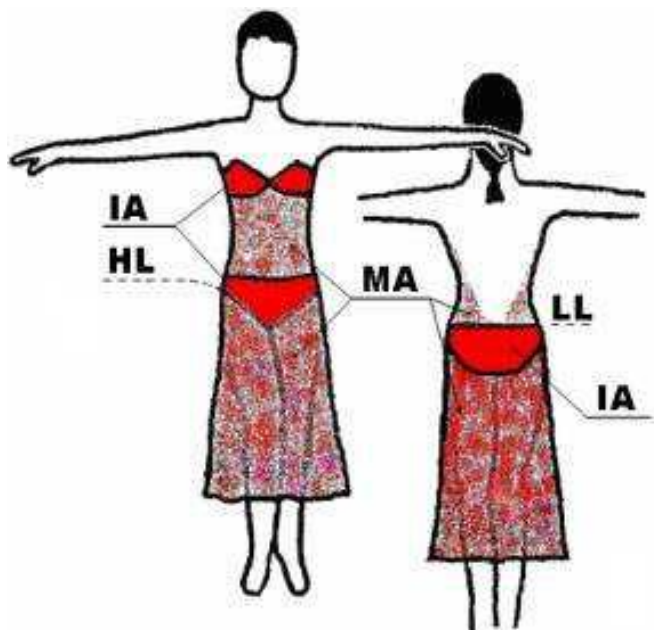
Ihonvärillä tarkoitetaan tanssijan ihonväriä tanssikilpailun aikana, rusketus mukaan lukien. Intiimialueet (kuva 2/ IA) ovat vartalon alueita, jotka on peitettävä materiaalilla, josta ei näy läpi. Läpinäkyvää materiaalia voi käyttää, kunhan sen alle laitetaan kangas, josta ei näy läpi. Jos intiimialueella käytetään ihonväristä kangasta, on alue koristeltava kauttaaltaan. (Tanssiurheiluliiton pukusäännöt 2011.)

Lantiolinja (kuva 2/ LL) määrittelee alushousujen ylärajan. Edessä vaakasuora linja on lantioluiden yläpäässä ja takana pakaralihasten välin ei saa näkyä ollenkaan. Housulinja (kuva 2/ HL) määrittelee alushousujen alarajan. Takana pakaralihasten on oltava peitossa ja edessä linja kulkee koukistetun jalan ja vartalon muodostamaa linjaa pitkin. Sivussa lantio- ja housulinjan väli on oltava enemmän kuin 5 cm. (Tanssiurheiluliiton pukusäännöt 2011.)

Kuva 2. Punaiset alueet on oltava kilpatanssiasussa kokonaan peitetty.

Muotoalue (kuva 3/ MA) on oltava peitetty. Muotoalueella ei saa olla avoimia koristeleikkauksia, mutta läpinäkyvät materiaalit ja värit ovat sallittuja. (Tanssiurheiluliiton pukusäännöt 2011.)

Kuva 3. Kuvassa muotoalue on lisätty kuvaan 1 verrattuna.

Naisen vakiotanssipuku on yksiosainen mekko, jonka värinä saa olla mikä vain. Helmahalkio ei saa ylettyä polven yläpuolelle ja alushousujen tulee olla joko puvun väriset tai mustat, muttei kuitenkaan ihonväriset. Latinalaispuvuissa on samat säännöt värin ja alushousujen suhteen. Latinalaispuku saa olla kaksiosainen, mutta bikini ylä- ja alaosat on kielletty. Kumpaankaan tanssilajiin koristeita tai materiaaleja ei ole rajattu. (Tanssiurheiluliiton pukusäännöt 2011.)

Multanen (2012) kertoo, että tanssiurheilukulttuurissa ehostus on tärkeässä osassa, jotta tanssija erottuu lavalta. Ehostuksessa suositetaan ruskettavia voiteita, tekoriipsiä ja –kynsiä. Myös kampauss on tärkeä. Tanssiurheiluliiton pukusääntöjen (2011) mukaan kilpatanssikampauksissa voidaan käyttää koristeita ja päähineitä. Päähineinä sallittuja ovat huivit ja otsanauhat, verkot, pienet pillerihatut ja liinat. Showtanssipukuja suunniteltaessa kannattaa siis muistaa, että ilmettä tanssipukuun voi myös hakea erilaisilla päähineillä ja hiuskoristeilla. Meikkiä tai koruja ei ole rajoitettu. Kenkinä käytetään tanssikenkiä.

Meikit ja itseruskettavat voiteet asettavat materiaalille lisää vaatimuksia. Materiaalin täytyy kestää meikkien ja ruskettavien voiteiden kemikaaleja ja sen täytyy olla helposti puhdistuva. Vaikka kemikaalit ovatkin mietoja, on tämä seikka silti huomioitava materiaalia valittaessa, sillä jotkin kuidut eivät niitä välttämättä kestä.

3.2.3 Esityksen tanssilajit

Esityksessä, jonka puvustuksen suunnittelen, käytetään kolmea eri tanssilajia; paso doblea, salsaa ja sambaa. Suunnittelun helpottamiseksi etsin näistä kolmesta tanssilajista tietoa, jotta saisin luotua vaatteeseen oikeanlaisen ilmeen.

Paso doble on espanjalaistyyppinen tanssi, joka on saanut vaikutteita härkätaisteluista ja flamencosta. Paso doble on tanssina dramaattinen ja liikkeet ovat teräviä. Liikkuttaessaan tanssijat jäljittelevät matadorin, punaisen vaateen sekä härän liikkeitä. (Tanssii tähtien kanssa 2009.) Kelley (1999-2012) mukaan paso doblen miehen puku koostuu perinteisesti housuista ja niihin sopivasta paidasta. Naisen asuun kuuluu useimmiten

punainen kellohame. Asujen koristelemiseen käytetään yleensä pitsiä, strasseja ja röyhelöreunuksia (kuva 4).

Kuva 4. Esimerkki Paso doble -puvusta

Salsa on Wilsonin (1999 - 2012) mukaan syntynyt Karibian espanjankielisillä alueilla. Se on saanut vaikutteita myös Afrikasta ja Euroopasta. Larmoren (1999 - 2012) mukaan salsan afro-karibialainen rytmi on sekoitus lähinnä kuubalaista tanssiorkesteria, jazzia ja rockia. Ross (1999 - 2012) kirjoittaa, että salsassa tanssipuku ei saa peittää tai rajoittaa lantion liikettä (kuva 5). Myös liian tiukka hame vaikeuttaa tanssimista.

Kuva 5. Esimerkki salsapuvusta

Cole (1999 - 2012) kertoo kattavasti samban historiasta. Hänen mukaansa samba on brasilialaisten suosima, rytmikäs, keinuva, intohimoinen ja lämmin tanssi. How to Dress for Samba Dancing –artikkelissa (1999 - 2012) kerrotaan, että sambasta on olemassa lukuisia eri variaatioita, mutta kaikkia näitä yhdistävät samanlaiset puvut. Samba-asu koostuu lyhyestä topista tai rintaliiveistä sekä lyhyestä hameesta. Puvut ovat kirkkaanvärisiä, joista oranssi ja punainen ovat suosituimpia. Kat Consandorin (1999 - 2012) mukaan kilpatanssi samban puvut ovat usein hillitympiä kuin karnevaalisambassa (kuvat 6 ja 7), koska kilpatansseissa ei ole tanssien välillä riittävästi aikaa vaihtaa pukua. Molemmissa sambapuvuissa käytetään kuitenkin samoja koristeita kuten sulkia, strasseja, helmiä, paljetteja sekä hapsuja.

Kuva 6. Rio de Janeiron sambakarnevaalit 2012

Kuva 7. Rio de Janeiron sambakarnevaalit 2012

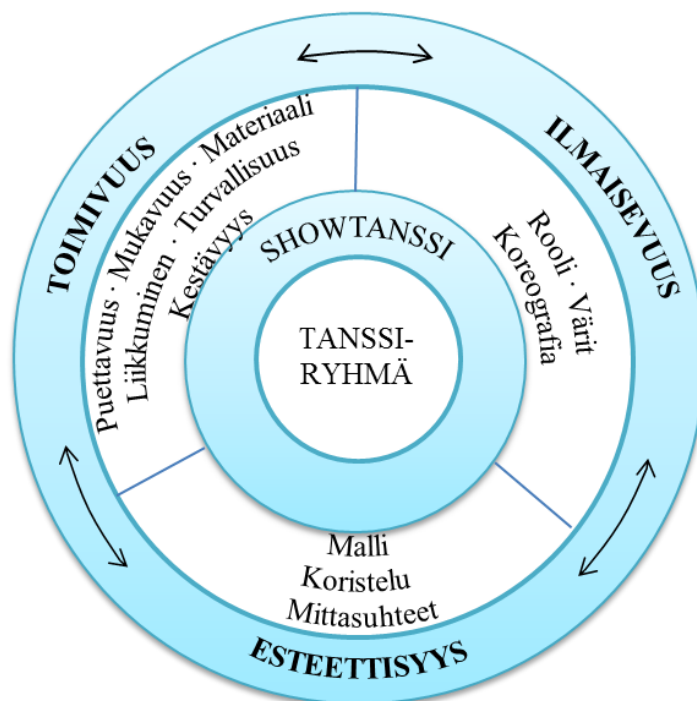
Pukujen värimaailmassa voisi osittain ilmetä samba. Samban kirkkaat värit sopisivat puvun tehosteväriksi, sillä ne erottuvat hyvin mustasta pohjaväristä. Harjoittelussa ollessani sain nähdä esimerkin, miten roolihahmo katosi lavalta, kun hänen asunsa koostui pelkästään tummista vaatteista. Kun roolihahmon hattuun vaihdettiin mustan nauhan paikalle harmaa, tuli henkilö heti erilailla esiin lavalta. Koska tanssissa tulee erottua joukosta, on kirkas väri myös tarpeen. Puvun siluetti voisi tulla salsasta tai paso dodlesta, sillä ne vastaavat enemmän tanssijoiden toiveita tanssipuvun ulkonäköä ajatellen. Molemmissa yläosa on vartalon myötäinen. Helmassa voisi olla salsan liehukkeita yhdistettynä viistotettuun hameosaan. Paso dodlen kellohameeseen voisi myös yhdistää röyhelöitä tai liehukkeita. Mahdollista on myös sekoittaa salsan ja paso doblen pukujen siluetteja keskenään.

4 TANSSIPUVUN SUUNNITTELU

Tanssipuvun keskeisimmät tehtävät ovat suojaautuminen, koristaminen sekä haluttujen tunteiden ja mielikuvien luominen. Tanssiteoksen kannalta tanssipuku on vain pieni osa kokonaisuutta, mutta silti tärkeä. Tanssipukua suunniteltaessa on huomioitava toiminnallisuus, esteettisyys sekä ilmaisevuus. (Helve 2009, 136.) FEA-mallin kriteerit määrittelin käyttäjän profiloinnin, tanssiharjoitusten havainnoinnin ja kilpatanssiurheiluun perehtymisen pohjalta (kuvio 4). Tanssipuku on urheiluvaate ja sen pohjalta läh-

din miettimään toimivuutta.

Showtanssissa on kyse myös esiintymisestä ja siksi on syytä tarkastella myös ilmaisevuuden ja esteettisyyden vaatimuksia. Helven (2009, 142) mukaan hyvä tanssipuku syntyy todennäköisemmin, kun suunnittelija osaa ottaa huomioon FEA-mallin jokaisen osa-alueen.

Kuvio 4. FEA-malli. (Sovellus Yli-Nikkola 2012.)

4.1 Toimivuus

FEA-mallissa toimivuus koostuu muun muassa puettavuudesta ja riisuttavuudesta, mukavuudesta ja suojaavuudesta sekä istuvuudesta ja liikkuvuudesta (Lamb ja Kallal 1992, 43). Omassa FEA-mallin sovelluksessa toimivuuteen liittyvät puettavuus, mukavuus, materiaali, liikkuminen, turvallisuus ja kestävyys. *Puettavuudella* tarkoitan sitä, että käyttäjä osaa pukea vaateen. Vaatteesta tulee tietää selkeästi, kumpi on etu- ja kumpi takakappale. Vaatteesta pystyy selkeästi näkemään, miten se puetaan päälle. Myös kiinnitykset on otettava huomioon. Kiinnitys on oltava helppo avata ja sulkea. Juhlapuvut sekä historialliset puvut ovat hyviä esimerkkejä vaikeasti puettavista vaatteista. Joskus juhlapuvuissa saattaa olla nyöritys takana tai helma niin runsas, ettei sitä ole helppo tai sitä ei pysty pukemaan yksin. Historiallisissa puvuissa on yleensä aina korsetti, jota ei todennäköisesti pysty kiristämään yksin johtuen nyörityksestä sekä korsetin mallista.

Tanssipuvun *mukavuuden* kannalta on huomioitava, että puvun alla täytyy voida käyttää urheiluliivejä tai että puvussa on ommeltu sisälle tarpeeksi tukevat liivit. Tanssiryhmän rintavimmat naiset ilmoittivatkin heti ensimmäisenä, että puvussa pitää olla kunnolliset olkaimet, jotta tukevien rintaliivien käyttö on mahdollista. Harrison (1998, 6 - 9) mainitsee tanssijan perusvaateeksi trikoobodyn, jonka ympärille lähes kaikki asut kootaan. Itse pohdin, että body on tärkeä tanssijan mukavuuden kannalta erityisesti silloin, kun hameen helma on lyhyt. Helman noustessa body peittää intiimialueet. Risikon ja Marttila-Vesalaisen (2006, 7) mukaan vaate ei saa esimerkiksi rajoittaa liikkeitä tai puristaa. Helven (2009, 136) mukaan toiminnallisuuteen panostettaessa täytyy ottaa huomioon laajimmat mahdolliset liikeradat. Helve mainitsee myös, että puvuissa on huomioitava vaateen *kestävyys* sekä hoito-ominaisuudet. Harrison (1998, 6 - 9) painottaa, että kankaat joutuvat kovallekin koetukselle ja saumojen on oltava sen vuoksi myös kestäviä. Tanssipuvuissa kestävyys täytyy huomioida saumoissa, sekä niiden rakenteissa. Myös kiinnittimien on oltava kestäviä. Harjoittelussa ollessani minulle painotettiin, että piilovetoketju ei ole kestävä vaan ne menevät rikki helpommin. Siksi teattereissakaan ei käytetä piilovetoketjua. Tämän perusteella en itse laittaisi tanssipukuun piilovetoketjua, sillä joustava puku laittaa vetoketjun koetukselle, koska väljyyttä ei ole.

Tanssipukuun sopii paremmin joustava kangas, sillä puvun halutaan olevan vartaloa myötäilevä. Risikko ja Marttila-Vesalainen (2006, 96 - 97) toteavat, että ihmisen liikkuessa vaatteessa tarvittavan väljyyden määrä muuttuu erityisesti joustamattomissa kankaissa. *Materiaalivalinnalla* on myös vaikutusta toimivuuteen. Harrisonin (1998, 6 - 9) mukaan materiaalin on oltava kevyttä laskeutuvuuden sekä liikkeen korostamisen vuoksi. Puvun pituus täytyy sopia tanssijan koreografian kanssa yhteen ja sen täytyy istua hyvin tanssijalle. Puvun tulee olla helppohoitoinen ja sen täytyy joustaa hyvin. Joustavan ominaisuuden vuoksi valittavassa materiaalissa tulee olla mukana elastaa-nia, sillä Boncamperin (2008, 202) mukaan elastaani venyy jopa 700 % ja palautuu ennalleen jännityksen loputtua. Lisäksi elastaanin kyky sietää ihorasvoja ja hikeä tekee siitä sopivan kuidun tanssipukuun. Elastaania käytetään vain kuitusekoitteissa, sillä jo pieni määrä elastaania tuo vaatteeseen huomattavasti lisää joustavuutta. Tanssipukua ajatellen sopiva määrä elastaania on noin 20 % kuten uimapuvuissakin. Koska elastaani värjäytyy huonosti, on toiseksi kuituksi valittava kuitu, jota pystyy värjää-mään. Markulan (1999, 111) mukaan polyamidia on helppo värjätä. Boncamper (2008, 197) toteaa, että polyamidi imee synteettisistä kuiduista parhaiten kosteutta, on lujaa, kimmoisaa ja joustavaa sekä kestää hankausta. Polyamidilla on tosin taipumus likaantua. Tekstiili- ja vaatetusteollisuus Ry:n nettisivuilla mainittiin, että polyamidi kellastuu, kun lika pinttyy siihen kiinni.

Tanssijoiden *turvallisuus* on myös huomioitava. Tavallisimpia tapaturman seurauksia ovat muun muassa haavat ja venähdykset (Mäkinen ym. 1996, 47). Tanssiessa liian pitkään helmaan voi liukastua, mikä voi aiheuttaa lihasvenähdyksiä. Jos tanssiesityk-sessä käytetään rekvisiittaa, on pukua suunniteltaessa huomioitava, ettei siinä ole osia, jotka voisivat esimerkiksi takertua rekvisiittaan ja siten aiheuttaa tanssijalle haavoja tai muita vaaratilanteita. Pukuun ei voi suunnitella irtonaisia lenkkejä miten vain, sillä lenkit voivat tarttua kiinni tai aiheuttaa muille tanssijoille vaaratilanteita. Valittaessa koristeita tanssipukuun on huomioitava turvallisuus. Kilpatanssipuvuissa on kyllä ko-risteena erilaisia liehukkeita (vrt. kuva 3) sekä hapsunauhoja. Tanssiurheiluliiton pu-kusäännöissä (2011) todetaan, että kilpailuntuomarilla on oikeus poistaa pukuun kuu-luva osa, josta voi olla haittaa itse tanssijalle tai muille tai kieltää paria esiintymästä. Tanssipuvussa takertumisvaara on pienempi kuin esimerkiksi työvaatteissa, sillä tanssiessa ympäristö pysyy saman kaavan mukaisena. Youtubesta löytyy runsaasti video-materiaalia eri tanssikilpailuista ja niistä jokaisessa tanssilattia on avara, useimmissa

jokin liikuntasali, eikä lavalla ole samanaikaisesti kovin montaa paria, sillä tuomareiden on pystyttävä arvioimaan jokaista esitystä. Tässä lienee syy, miksi tanssipuvuissa liehukkeet ovat sallittuja, kunhan ne eivät viistä lattiaa aiheuttaen liukastumisriskiä. Koska omassa työssäni on kyseessä tanssiryhmä, on mielestäni turvallisempaa, ettei puvuissa ole paljon pitkiä hapsuja tai liehukkeita.

4.2 Ilmaisevuus

FEA-mallin (Kalla & Lamb 1992) mukaan ilmaisevuus koostuu arvoista, rooleista, asemasta ja itsearvostuksesta. Tässä työssä ilmaisevuus koostuu rooleista, väreistä ja koreografiasta. *Roolilla* tarkoitetaan ihmisten välisiä suhteita ryhmässä. Ihmisellä voi samanaikaisesti olla useita rooleja. Esimerkiksi kotona saattaa olla vanhemman rooli, mutta harrastuksissa ryhmänjäsenen rooli. Ihminen pyrkii toimimaan sen roolin mukaisesti, jonka muut hänelle asettavat. Se miten ihminen käyttäytyy roolissaan, määräytyy sen mukaan miten selkeä rooli on (Opetushallitus 2012). Osa rooleista on sellaisia, joihin ei voi itse vaikuttaa. Näitä annettuja rooleja ovat muun muassa ikä ja sukulaisuussuhteet. Ihminen voi vaikuttaa saavutettuihin rooleihin, kuten harrastusryhmään kuulumisen tai asema työpaikalla. Roolit helpottavat ihmisten välistä kanssakäymistä, sillä niiden avulla voidaan ennakoida toisen osapuolen käyttäytymistä. Ryhmässä yksilön mielipiteeseen vaikuttavat ryhmän muut jäsenet. Ryhmän jäsenet saattavat vastata vastoin omia mielipiteitään, jos kaikki muut ovat erimieltä. (Eronen ym. 90 - 93.) Omassa opinnäytetyössäni tanssijoiden roolit ovat ryhmässä samanarvoiset. Ryhmässä tanssijan rooli on iloinen ja energinen.

Tanssiharjoituksia seuratessani huomasin, että *koreografiassa* oli paljon liikettä lantiolla sekä erilaisia käsien ojennuksia ja ranteiden pyöritystä. Pukujen tulisi siis tuoda lantion liikettä esiin eikä peittää sitä. Puku ei saisi myöskään olla liian pitkä, jolloin jalan ojennukset peittyisivät. Koska tanssiesityksessä myös kädet liikkuvat paljon, voisi käsiin suunnitella jonkin yksityiskohdan, joka korostaa käsiä. Puvun on oltava muodoltaan sellainen, että se tukee koreografiaa. Helven (2009, 141) mukaan hyvä puku on koreografian ja suunnittelijan yhteistyön tulos. Hänen mukaansa koreografian on ohjattava suunnittelijaa haluamaansa suuntaan. Taidokas puvustus tuo esitykseen lisää ulottuvuutta, mutta se ei kuitenkaan saa olla liian suuressa roolissa.

Tanssipuvut ovat yleensä värikkäitä. Toimeksiantajani halusi puvun pohjaväriksi kuitenkin mustan, joten tehosteväriin tulee olla kirkas, jotta ryhmä jää paremmin mieleen. Arnkilin (2008, 146) mukaan värisymboliikka on käsitetty siten, että *värit* kuvaavat tiettyjä vakiintuneita asioita erilaisissa tilanteissa. Se, mitä värit kuvaavat, riippuu ympäristöstä ja kulttuurista. Itämaisessa kulttuurissa mustalla ja valkoisella on eri merkitys kuin länsimaaisessa kulttuurissa. Hän toteaa myös, että yhdistettynä erilaisiin muotoihin ja teksteihin värit muodostavat voimakkaita signaaleja, jotka hahmottuvat nopeasti. Anttila ja Jokinen (2004, 38) toteavat, että voimakkaat värit kertovat ihmisen elävän menevää elämää, kun hillityt värit puolestaan kertovat ihmisen rauhallisuudesta ja hiljaisuudesta. Kun olin havainnoimassa tanssiharjoituksia, pistin merkkeille, että tanssijat vaikuttivat energisiltä ja eloisilta ihmisiltä. Kilpailuissa tanssipuvun kirkkaat ja voimakkaat värit saattavat siis vain korostaa ryhmän eloisuutta ja energisyyttä.

4.3 Esteettisyys

Sommittelu- ja suunnitteluelementit sekä ihmisen ja vaateen suhde ovat Kallalin ja Lambin (1992) FEA-mallin esteettisyyteen vaikuttavia tekijöitä. Tanssipuvun suunnittelussa on otettava huomioon, tanssijoiden vartaloiden *mittasuhteet*. Helve (2009, 138) toteaa, että tanssipuvulla saatetaan joskus korostaa, liioitella tai häivyttää mittasuhteita. Omassa työssäni en kuitenkaan koe mittasuhteilla liioittelemista tarpeellisenä, sillä kyseessä on kuitenkin tanssiasu SM-kilpailuihin. Helven (2009, 138) mukaan suunnittelijan on tiedostettava esitystilanne ja – paikka, sillä välimatka määrittää sen, miten katsoja näkee puvun. Lehtovuoren (2011) mukaan ihmisen parhaiden mittasuhteiden löytymisen avain on ihmisen pään korkeus hiusrajasta leukaan. Näin saadaan ihanteelliset pituudet esimerkiksi koruille, paidoille, mekoille ja housuille. Kun mitataan pään korkeus leuasta alaspäin, saadaan ihanteellinen pääntien kohta. Siitä yhä alaspäin mitatessa saadaan myös muut ihanteelliset pituudet. Tanssipuvuissa en pysty tätä kaikkien kohdalla välttämättä soveltamaan, sillä tanssijat ovat eripituisia ja puvustuksen on oltava yhtenäinen.

Seddikin (2010, 135) mukaan vaate täydentää ihmisen epätäydellisyyttä. Itse ymmärrän tämän lausahduksen niin, että ihminen etsii vaatteita, joiden *malli* häivyttää oman kehon negatiiviset puolet. Tanssiryhmän puvustusta suunnitellessa tämä tuo mukanaan omat ongelmansa. On haastavaa suunnitella puku, joka sopii monen kokoiselle ihmi-

selle. Osa tanssijoista on lyhyitä ja osa pitkiä. Puvun mallin tulisi siis näyttää hyvältä tanssijan pituudesta riippumatta. Myös tanssijoiden eri vartalotyyppit saattavat aiheuttaa ongelmia sopivan mallin löytymiseksi.

Seddikin (2010, 134) mukaan vaateen yksi käyttötarkoitus on *koristautuminen*. Koristautumisen tarkoituksena on lisätä ihmiskehoon koristeellinen tai ornamentillinen elementti. Itse koen, että koristelun avulla voi vaikuttaa siihen, miltä puvun mittasuhteet nähdään. Esteettisyyden kannalta koristelun haastavuus on mielestäni koristelun määrässä. Puku miellyttää silmää enemmän, kun koristelua on sopivasti, ei liikaa eikä liian vähän. Tanssipuvuissa tulee toki huomioida, että niitä katsotaan kauempaa. Se, mikä näyttää hyvältä läheltä, ei välttämättä näytä kaukaa katsottuna miltään. Koristelumateriaalia valitessa täytyy kiinnittää huomiota siihen, että ne näkyvät myös kaukaa katsottaessa. Mielestäni parhaimpia ovatkin strassit, sillä ne heijastavat parhaiten valoa ja siksi näkyvät kauas. Niiden huono puoli on niiden hintataso. Puvulle saa helposti lisää hintaa käyttämällä strasseja koristeena. Kun keskustelin puvun strassittamisesta, toimeksiantaja totesi, että pienin määrä pukua kohden olisi kymmenen grossia eli 1440 strassia yhtä pukua kohti. Näin ollen puvun hinta nousisi sadalla eurolla. Näyttävyyttä saa myös hapsuilla, sillä ne korostavat liikettä. Hapsut saattavat tosin aiheuttaa vaaratilanteita, jos koreografiaan kuluu rekvisiittaa tai nostoja.

4.4 Ideointi ja luonnostelu

Jackson (1998, 81) toteaa, että esitys on tunnettava, oli se sitten ooppera tai tanssiesitys. Suunnittelussa on huomioitava budjetti, esityksen tyyli ja kesto sekä pukujen valmistukseen käytettävissä oleva aika. Jacksonin mukaan suunnittelussa tulee sisäistää projekti ja yhdistellä keräämäänsä tietoa, eikä vain kopioida lähteitä. Omassa työssäni esityksen tunteminen pohjautuu koreografiaan, sillä tanssiesityksessä ei ole teemaa. Esityksen teema tai showtanssin tyyli ei rajaa pukujen ulkonäköä vaan pieni budjetti.

Suunnittelua varten tein kuvakollaasin (kuva 8). Etsin internetistä kuvia, joissa oli mielenkiintoisia muotoja tai värejä. Koska tanssikoululla oli keskustelussa noussut esiin trooppiset värit, päätin hakea kuvia sademetsästä ilmentämään värimaailmaa. Joistakin kuvista löysin myös mielenkiintoisia muotoja, joita voisin käyttää suunnittelussa apuna. Esimerkkinä mainittakoon kuva kukasta, jossa huomioni kiinnittyi sen

keskustasta lähteviin siimoihin. Jotta en kangistuisi suunnittelun alkuvaiheessa tanssipukuihin liikaa, hain kuvia 2012 ja 2013 muodista tanssipukujen sijaan.

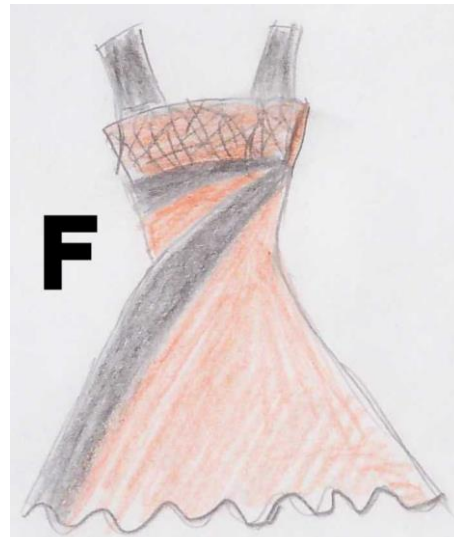
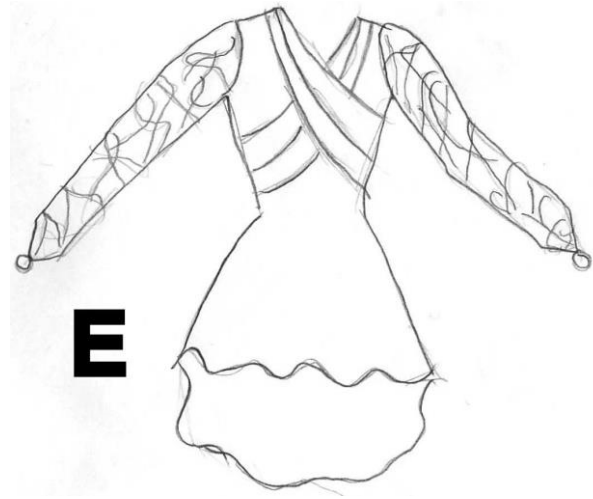
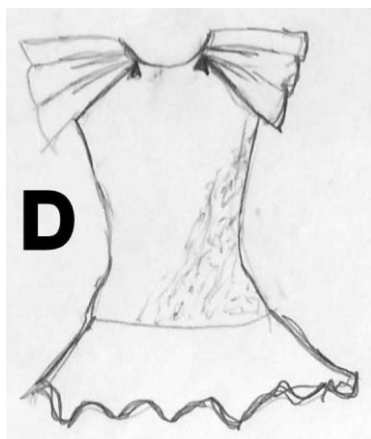
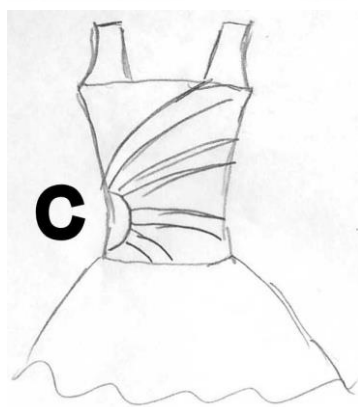
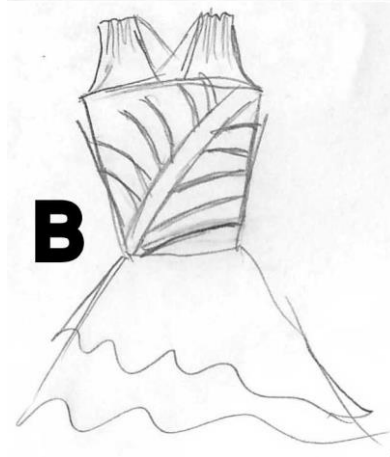
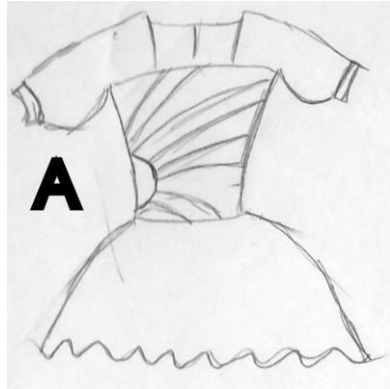

Kuva 8. Ideakollaasi

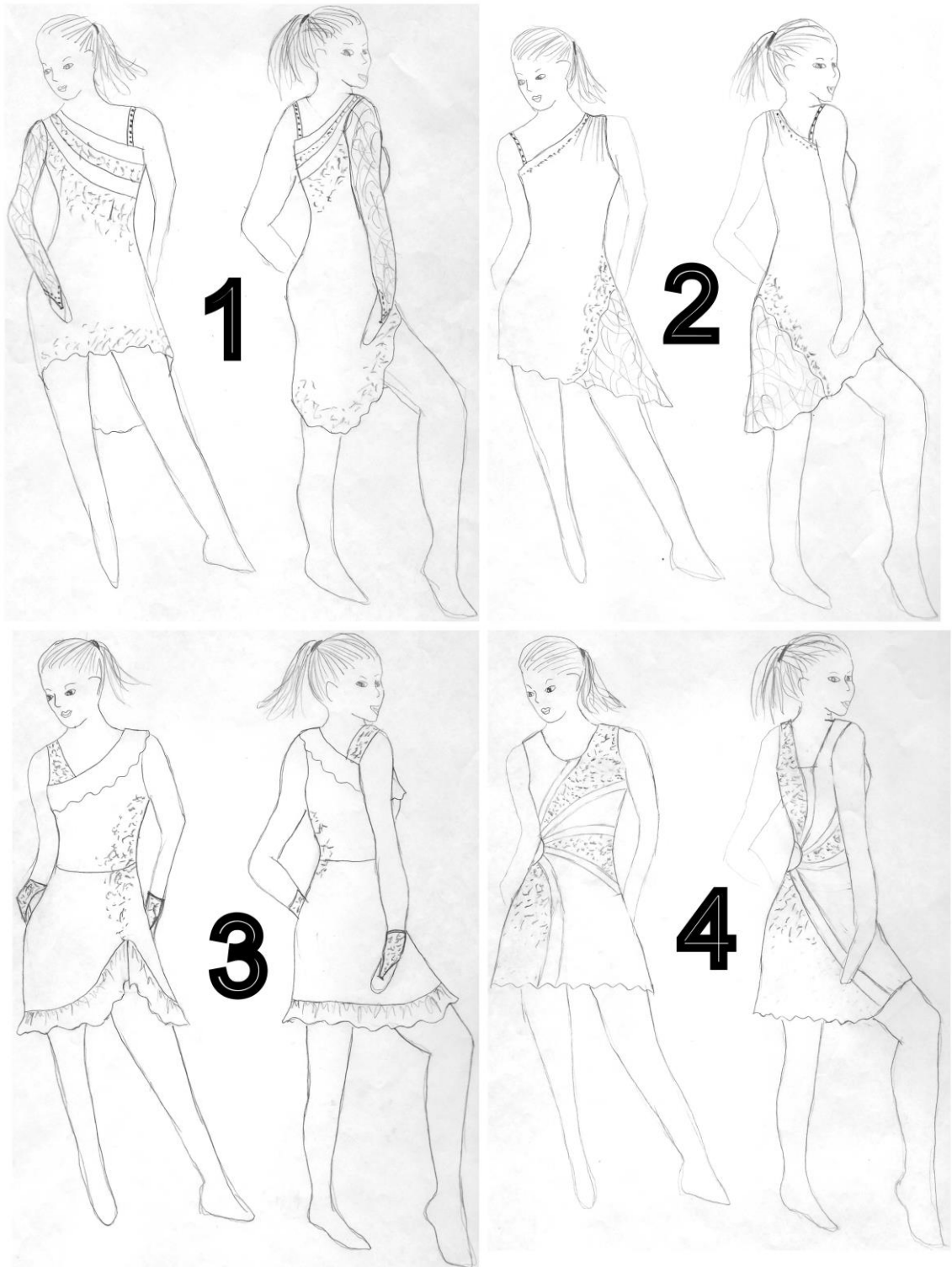
Etsiessäni löysin kuvia, joissa helma oli pidempi takana kuin edessä. Mielestäni linja oli kaunis ja se saattaisi toimia tanssipuvussa hyvin, joten valitsin muutaman sellaisen kuvan ideakollaasiin. Koska liikkeen korostaminen on tanssipuvuissa tärkeää, päätin ottaa ideakollaasiin myös kuvia, joissa olisi kerroksellisuutta tai ilmavuutta. Toimeksiantaja halusi aukileikattuja viilloksia pukuihin, jolloin päällikankaan alta näkyisi erivärinen pohjakangas. Toimivuuden vuoksi päätin kuitenkin pitäytyä raidoissa. Ideakuvia hakiessani pidin erilaisten kasvien viuhkamaisia lehtiä hyvänä inspiraation lähteenä. Myös lintujen erilaiset raitakuvioinnit toivat erilaisia ideoita.

Ideakollaasin pohjalta tein nopeita luonnoksia (kuva 9), joista valitsin parhaimpia jatkokehittelyyn. Malleissa A ja C idean lähteenä oli punainen kukan kuva. Kaareva sauma tuli kukan keskustasta ja raidat heteistä. Mallissa B on idea tullut lehdistä, jotka ovat ideakollaasissa oikeassa yläreunassa. Hihojen inspiraation lähteenä mallissa D

olivat linnun siivet. Strassitus miehustassa vasemmalla puolella. Mallien E ja G hihoissa ajattelin käyttää materiaalina pitsiä sekä mallissa F empireleikkauksen yläpuolella ja mallin G helmassa.

Kuva 9. Nopeista luonnoksista parhaimpia ideoita

Kuva 10. Jatkokehittelyn tuotoksia

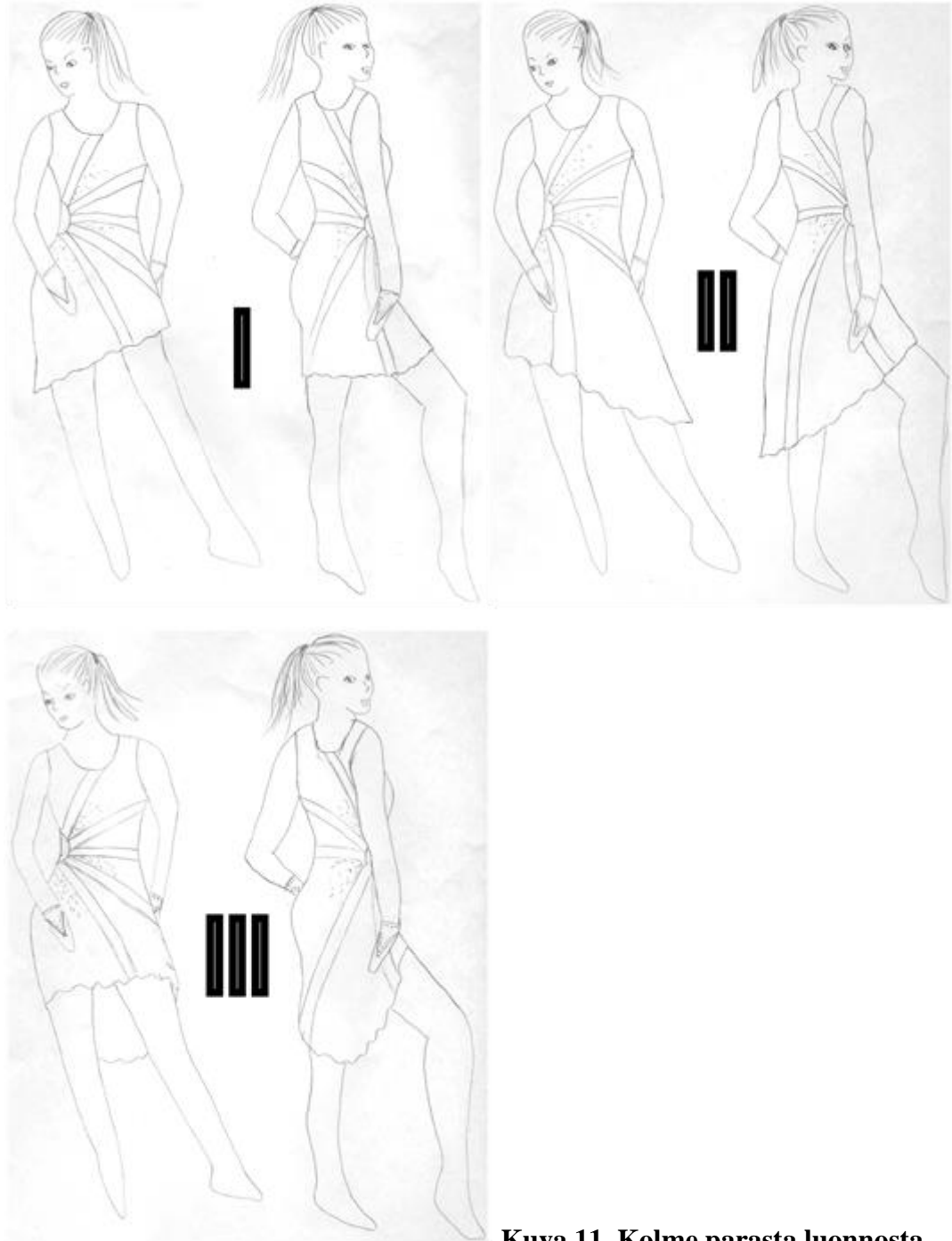
Kun menin kehiteltyjen luonnosten (kuva 10) kanssa tanssikoululle käymään, toimeksiantaja huomasi heti mallin 4, josta hän piti kaikkein eniten. Toimeksiantaja piti myös mallissa 3 olevista rannekkeista, ja halusi yhdistää rannekkeet mallin 4 mekkoon. Mallissa 1 on yhdistetty nopeiden luonnosten E ja G yksityiskohtia kuten helman

muoto ja pitsihiha vain toisella puolella. Strassitusta helmassa, olkaimessa ja raidoissa. Malli 2 on saanut vaikutteita luonnosten B ja E yksityiskohdista. Mallissa on poimutusta olkapäällä ja helmassa pitsi. Pitsin ja miehustan leikkaussauman yläpuolella, pääntiellä ja olkaimessa on strassitusta. Mallissa 3 on strassitusta oikeanpuolen olkaimessa, rannekeissa sekä vasemmassa reunassa luonnoksen D mukaisesti. Malli 4 on kehitelty luonnoksesta C, johon verrattuna raidat on jatkettu helmaan saakka, ja olkaimien sauma on poistettu.

Samalla kun esittelin jatkokehittelyn tuotokset, näytin tilaamiani näytteitä Lycrasta, jossa oli 82 % polyamidia ja 18 % elastaania. Väri valikoima oli laaja, kolme eri keltaisen sävyä, pinkki, turkoosi, useita eri sinisen sävyjä, vihreitä ja oransseja. Tehosteväriksi toimeksiantaja valitsi lopulta pinkin, sillä se loi mustan kanssa selkeän kontrastin, joka varmasti erottuisi lavalta.

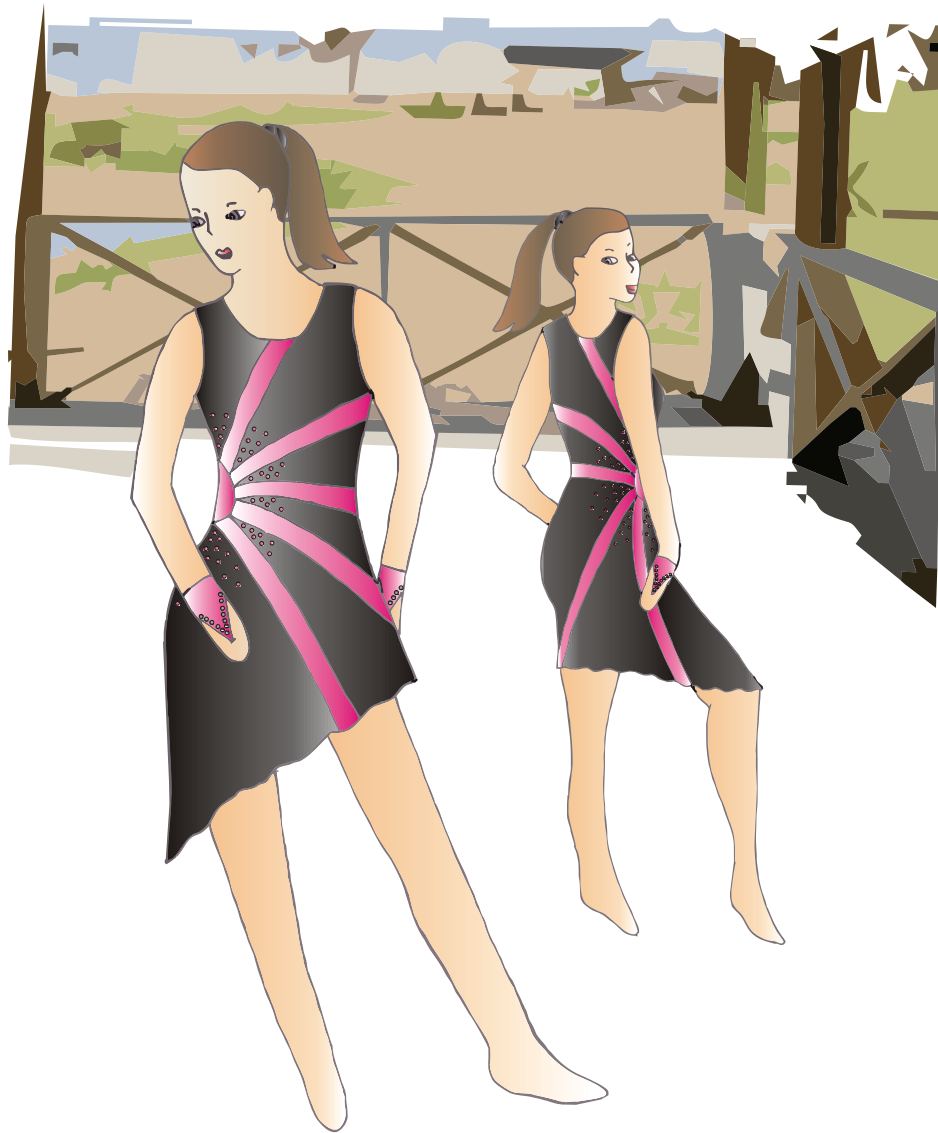
Luonnoksen 4 pohjalta tein vielä lisää luonnoksia. Aluksi oli ollut puhetta, että osa puvuista olisi erilaisia. Kun menin näyttämään valmiita luonnoksia toimeksiantajalle, hän sanoi laittavansa kuvat tanssijoille, jotta he saisivat itse vaikuttaa puvustukseen. Kun tiedustelin mitä pukuja tanssijat olivat valinneet, toimeksiantaja sanoi, että ryhmän mielestä puvut saisivat olla samanlaiset. Hänen mielestään kaikki vaihtoehdot olivat hyviä, eikä ryhmän kesken saatu päätöstä aikaan. Niinpä toimeksiantaja antoi minulle vapaat kädet mallin valinnassa. Karsin valmiista luonnoksista jäljelle enää kolme (kuva 11) Malleissa I ja II on käytetty mallin 2 helman muotoa ja mallissa III on helman muoto peräisin mallista 1. Keskustelin opiskelutovereitteni kanssa mallien parhaista puolista. Itseäni mietitytti näyttäisikö mallin II vasemman puolen helma liian pitkältä, kun sivusauma koostui muuten tasaisin välein olevista raidoista. Toisaalta taas mallin I helma oli liian suora. Keskustelun tuloksena päädyin muuttamaan mallin I helman yhtä vinoksi kuin mallissa II.

Kuvan 11 luonnoksissa ideakollaasi näkyy raidoissa, jotka lähtevät oikean sivusauman kaarevasta leikkaussaumasta. Käyttäjän toiveiden mukaisesti puvussa on leveät olkaimet, jotka mahdollistavat tukevien rintaliivien käyttämisen puvun alla.

Kuva 11. Kolme parasta luonnosta

Kuva 12. Puvun esityskuva

Valmiissa mallissa (kuva 12) on pukuun saatu väriä pinkkien raitojen ja rannekkeiden avulla. Koristeluna käytettävien strassien väreinä päätin käyttää puvun värejä. Pinkkejä strasseja käyttäisin mustalla pohjalla ja mustia pinkillä.

4.5 Prototyypin valmistus

Tanssipukuja varten tilasin neuloskankaat tekstiilitukusta. Kaavoitin tanssipuvun Grafiis-kuositteluohjelmalla. Leikkasin sovituspuvun siten, että käytin erilaisia trikootilkkuja, sillä pinkkiä neulosta ei ollut saatavilla enempää. Koska tanssikoulu sijaitsee Suomen toisella puolella, olin valinnut protoa varten koon, joka sopi myös minulle. Tästä syystä ensimmäisessä sovituksessa (kuva 13) puin puvun itseni päälle. Näin sain

varmistettua, ovatko leikkaukset sopivalla kohdalla. Sovituksessa totesin, ettei pukuun tarvinnut tehdä muutoksia vaiheessa.

Kuva 13. Ensimmäinen sovitus

Ensimmäisen sovituksen jälkeen leikkasin raidat pinkistä kankaasta ja kokosin etu- ja takakappaleet. Sen jälkeen harsin olka- ja sivusaumat seuraavaa sovitusta varten. Toisen sovituksen tein tanssikoululla (kuva 14). Sovituksessa tarkistin ettei puku vedä liikaa, jolloin päästin saumoista lisää väljyyttä pukuun. Tarkistin myös saumojen paikat sekä pääntien ja kädenteiden kohdan että helman pituuden. Sovituksen jälkeen leikkasin helman oikean pituiseksi ja ompelin olka- ja sivusaumat.

Kuva 14. Toinen sovitus

4.6 Koristekokeilut

Tanssipukuihin tulee paljon lisää hintaa, jos koristeluun käyttää strasseja. Siksi kokeilinkin, pystyykö strassitusta korvaamaan jollain halvemmalla keinolla. Kokeiluvaihtoehtoja olivat foliopainanta, kimalleliima sekä hile kiinnitettynä liimalla tai silikonilla. Koska pukujen on oltava helppohoitoisia, lähdin liikkeelle siitä, että koristuksen tulee kestää konepesu. Tässä vaiheessa foliopainanta jäi pois, sillä materiaalin liukkaan pinnan vuoksi se ei kestä konepesua. Itselläni on ollut monia paitoja, joissa on ollut foliopainantaa. Lähes jokaisesta on lähtenyt kimallus pois, ja vain liima jäänyt jäljelle pesun jälkeen.

Ensimmäisenä päätin lähteä tekemään kokeiluja protosta jääneisiin tilkkuihin kimalleliimalla. Annoin kimalleliiman kuivua yön yli. Toisen kimalleliimarivin silitin ennen pesua. Tulos oli silti sama. Molemmat kimalleliimakoristeet lähtivät irti jo käsinpesussa. Seuraavaksi päätin tehdä kokeilun tekstiiliiliimalla ja hileellä. Laitoin hileen märän liiman päälle ja pudistelin ylimääräisen hileen pois. Kuivumisen jälkeen silitin taas toisen kokeilun. Vertailun helpottamiseksi silitin myös yhden strassin tilkkuun kiinni. Silittämisen jälkeen laitoin koetilkut pesukoneeseen normaalipesuun. Pesun jälkeen silittämättömästä tekstiiliiliimasta oli irronnut hilettä enemmän kuin silitetystä. Silittämättömässä tilkussa näkyi liimajäljet toisin kuin silitetyssä, jossa ei näyttänyt tapahtu-

neen muutoksia (kuva 15). Tekniikka läpäisi pesunkestävyyden, mutta tanssipuvuissa koristelun on oltava näkyvä. Vielä täytyi ottaa selvää, miten hyvin hile näkyy kauas. Asetin tilkut taululle ja menin katsomaan sitä kauempaa, mutta ainoa koriste, joka näkyi, oli strassi. Hile näytti kaukaa katsottuna likaiselta pisteeltä vaatteessa (kuva 16). Näin ollen en kokenut tarpeelliseksi testata silikonista. Vaikka silikonilla on kiiltäväpintaista, ei se vaikuta siihen, miten hile näkyy. Vaikka silikonilla kiiltäisi etäältä katsottaessa, näyttäisi hileet silti vain likaiselta pisteeltä vaatteessa. Kokeilujen perusteella voin sanoa, ettei strasseja voi korvata hileellä.

Kuva 15. Kuvat ovat kokeiluista ennen pesua ja pesun jälkeen. Hopeinen on tehty kimalleliimalla ja turkoosi hileellä ja tekstiililiimalla. Turkoosia osaa ei ole silitetty ennen pesua.

Kuva 16. Strassin ja hileen erottuminen ihan läheltä ja noin metrin päästä

Kokeilujen jälkeen tein puvut valmiiksi. Neuvottelin toimeksiantajan kanssa pukujen

koristelemisesta. Tanssijat eivät kuitenkaan halunneet käyttää strasseihin rahaa. Tanssijat myös kokivat, että puku oli värien ansiosta näyttävä ilman koristeitakin. Tulimme lopulta siihen tulokseen, ettei pukuja koristella ollenkaan.

5 ARVIOINTI

Valmiista puvuista (kuvat 17 ja 18) keräsin arviointia varten palautetta. Palautteen antamista varten laadin tanssijoille apukysymyksiä (liite 1). Kysymyksiä laatiessa käytin apuna omaa sovellustani FEA-mallista.

Kuva 17. Valmis puku

Toimivuus

Tanssijoiden mielestä puku oli mukava päällä, eikä se rajoittanut tanssiliikkeitä. Osa heistä oli jo pessyt puvun ja kertoivat sen olevan heidän mielestään helppo pestä ja silittää. Toimivuuden kannalta ongelmaksi muodostui lyhyemmissä puvuissa helman nouseminen ylös. Jotta puku olisi ollut vielä

käytännöllisempi, olisi puvun osat pitänyt koota kiinnittämällä ne bodyyn.

Ilmaisevuus

Ilmaisevuuden osalta puku onnistui hyvin. Tanssijat kokivat, että puku tuki tanssijan roolia hyvin. Yksi tanssijoista kommentoi, että fiilis nousi heti puvun ollessa päällä. Suurin osa tanssijoista koki, että puku tuki koreografiaa, vaikka koreografia vaihtuikin aivan toisenlaiseksi, kun pukuja oltiin jo tekemässä. Kilpaluissa pukuja keuhuttiin upeksi. Tanssijat totesivat, että he erottuivat värien hyvän kontrastin avulla selkeästi lavalta, vaikka puvussa ei strasseja tai muuta koristelua ollutkaan.

Esteettisyys

Esteettisesti puku oli myös onnistunut hyvin. Niin puvun malli kuin leikkauksetkin olivat tanssijoiden mieleen. Koristeiden puuttuminen ei häirinnyt tanssijoita vaan heidän mielestään puku toimi hyvin ilmankin.

Kuva 18. Valmis puvustus

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli suunnitella ja valmistaa puvustus tanssiryhmälle latino showtanssin SM-kilpailuihin. Kilpailuissa ryhmä sijoittui neljänneksi. Työni aikana sain uudenlaista näkökulmaa tanssipukujen valmistukseen ja suunnitteluun. Tulevaisuudessa tiedän, että lyhyttä tanssipukua valmistettaessa on puku koottava bobyyn päälle, jotta helma ei nouse liikaa. Aikataulun noudattamisessa onnistuin hyvin. Jälkeenpäin tajusin, miten stressaavaa tiukka aikataulu oli, kun samanaikaisesti täytyi tehdä myös muita koulutehtäviä.

Tanssijat olivat tyytyväisiä pukuihinsa ja he olivat saaneet kisoissa hyvää palautetta. Myös omasta mielestäni onnistuin suunnittelussa ja sain suunnitteluprosessin aikana paljon uutta näkökulmaa tanssipukujen suunnitteluun. Jos nyt kehittäisin suunnittelemaani mallia, kiinnittäisin enemmän huomiota leikkaussaumoihin. Kaareva sauma oikeassa sivussa oli turha. Se ei erottunut lavalta, joten raidat olisivat voineet ihan hyvin alkaa sivusaumasta. Toinen ratkaisu olisi ollut tehdä oikeassa sivussa olevasta ympyrästä isompi, jolloin raidat olisivat kaventuneet vyötärölle enemmän. Siten myös kaareva sauma olisi korostunut paremmin ja erottunut lavalta paremmin. Oppimisen kannalta oli hyvä todeta tuokin seikka kokemuksen kautta. Nyt ainakin muistan ottaa erilaisten saumojen tarpeellisuuden ja niiden suhteet toisiin saumoihin paremmin huomioon tulevaisuudessa, jos teen jotain samankaltaista vaatetta.

Opinnäytetyön aikana opin paljon tanssiurheilupuvuista. Suunnittelussa tärkeä huomioitava seikka on toimivuus, joka tulee ottaa huomioon niin mallissa kuin materiaaleissa. Jos tanssipuku ei toimi, se voi näkyä esityksessä tanssijan epävarmuutena tai virheellisinä liikkeinä. Taitava tanssijakaan tuskin pystyy tekemään hyvää suoritusta, jos puku ahdistaa, rajoittaa liikeratoja tai tekee olon epämukavaksi. Opin myös, että suunnittelussa pienellä budjetilla tanssipukuihin ei voi aina laittaa koristelua, koska koristeita tulisi olla paljon tai ei ollenkaan. Yhteen pukuun tarvittaisiin helmiä, strasseja tai paljetteja niin paljon, että puvun hinta koostuisi pääasiassa niistä. Aikaisemmin en ollut ajatellut, että näyttävässä tanssipuvussa hinta tulee koristeista. Opin myös, että puku voi olla näyttävä ilman runsasta koristelua, sillä puvun näytävyyttä syntyy myös sen väreistä. Tarpeeksi suurella kontrastilla ja silmiinpistävillä väriyhdistelmillä puku huomataan ja esiintyjä jää paremmin mieleen.

Mielestäni vaatetussuunnittelun kehysmalli oli helposti ymmärrettävissä, kun ottaa huomioon, että lähde oli englanninkielinen. Kun ymmärsi mitä lähteessä kerrottiin, oli kehysmallin soveltaminen omaan työhön helpompaa. Sen sijaan FEA-malli oli mielestäni vaikeampi. Vaikeuksia tuotti erityisesti oman sovelluksen tekeminen sekä sen avaaminen. Vaikeimmiksi koin ilmaisevuuden ja esteettisyyden. Aluksi en oikein tiennyt miten lähtisin niitä avaamaan, mutta loppua kohti aloin ymmärtämään logiikan. Kun lopulta sisäistin FEA-mallin, oli sen soveltaminen ja purkaminen helpompaa.

Jatkotutkimusaiheena voisi testata, miten heijastinkangas näkyy lavalla. Olisi mielenkiintoista kokeilla, onko esiintymislava liian valoisa, jotta heijastinkangas heijastaisi valoa lavalla. Jos kangas heijastaisi valoa, se näkyisi paremmin kuin hile ja koristemateriaalien korvaamisessa voisi käyttää heijastavaa kangasta.

LÄHTEET

Anttila, Pirkko 1998. Tutkimisen taito ja tiedon hankinta. Helsinki: Akateemi Oy.

Anttila, Raija ja Jokinen, Raili 2004. Sovitus ja Muotoilu. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Arnkil, Harald 2008. Värit havaintojen maailmassa. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy.

Boncamper, Irma 2008. Vaatetusalan materiaalit. Helsinki: WSOY.

Cole, Richard. The History of Samba Dance. WWW-dokumentti.
http://www.ehow.com/about_5376335_history-samba-dance.html. Ei päivitystietoja.
Luettu 30.10.2012.

Consador, Kat. What to Wear to Dance Samba. Ei päivitystietoja. Luettu 30.10.2012.

Eronen Sanna, Kalakoski Virpi, Kanninen Katri, Kauppinen Laura, Laarni Jari, Paavilainen Petri, Salo Sara, Anttila Raija, Kallio Minka, Lähdesmäki Mari, Oksala Else ja Stenius Mia, 2005. Persoonat 1. Helsinki: Edita prima Oy.

Finnish Dance Organization. 2011. WWW-dokumentti.
<http://www.fdo.fi/performingarts.htm>. Päivitetty 6.3.2011. Luettu 17.10.2012.

Harrison, Mary Kent 1998. How to Dress Dancers. London: Dance Books Ltd.

Helve, Tua 2009. Tanssipuvun olemuksesta ja mahdollisuuksista. Teoksessa Heikkilä-Rastas, Marjatta (toim.) Pukutaikaa. Sastamala: Vammalan Kirjapaino OY. (135-147)

How to Dress for Samba Dancing. WWW-dokumentti.
http://www.ehow.com/how_2305302_dress-samba-dancing.html. Ei päivitystietoja.
Luettu 30.10.2012.

Jackson, Sheila 1998. More Costumes for the Stage. London: A & C Black Limited.

Karkulahti, Anne, Iltanen, Sonja, Kokkola, Anita, Östergård, Inger ja Hallman, Anna-Maija 1999. Tänään haluan näyttää hyvältä. Helsinki: Nykypaino.

Kelley, Stephanie. WWW-dokumentti. http://www.ehow.com/info_12161849_paso-doble-costume-ideas.html. Ei päivitystietoja. Luettu 30.10.2012.

Lamb Jane M. & Kallal M. Jo. 1992. A Conceptual Framework for Apparel Design. Clothing and Textiles Research Journal 10(2), 42 - 47.

Larmore, Dave. Salsa Dancing Information. WWW-dokumentti.
http://www.ehow.com/about_6369357_salsa-dancing-information.html. Ei päivitystietoja. Luettu 30.10.2012.

Lehtovuori, Päivi 2011. Videoklippi. <http://www.iltasanomat.fi/muoti-kauneus/art-1288412102726.html>. Julkaistu 7.9.2011. Katsottu 6.3.2013.

Markula, Raija 1999. Tekstiilitieto. Helsinki: WSOY.

Multanen, Piia 2012. Suullinen tiedonanto 7.11.2012. Tanssinopettaja. Tanssikoulu Wimme.

Mäkinen, Helena, Antikainen, Tuula, Ilmarinen, Raija, Tammela, Erja & Hurme, Mai-sa 1996. Toimiva työ- ja suojavaatetus. Helsinki: Painotalo Miktor.

Opetushallitus 2012. WWW-dokumentti.
http://www.edu.fi/miina_ja_ville_etiikkaa_etsimassa. Päivitetty 15.2.2012. Luettu 16.2.2013.

Risikko, Tanja & Marttila-Vesalainen, Ritva 2006. Vaatteet ja haasteet. Helsinki: WSOY.

Seddiki, Pirjo 2010. Naisen kuvia. Jyväskylä: Bookwell Oy.

Tampereen yliopiston täydennyskoulutuskeskus. WWW-dokumentti.
<http://www.uta.fi/avoinyliopisto/arkisto/sosiaalipsykologia/roolit.html#Alkuun>. Ei päivitystietoja. Luettu 16.2.2013.

Tanssii tähtien kanssa. 2009. WWW-dokumentti.
<http://www.mtv3.fi/ohjelmat/tanssiitahtienkanssa2009/tokmanni/tanssiesittelyt.shtml?816729>. Ei päivitystietoja. Luettu 29.10.2012.

Tanssista piirretään pohjapiirros. 2001. Helsingin Sanomat. NYT-liite 22/2001.

Tanssiurheiluliiton pukusäännöt. 2011. PDF-tiedosto.
http://www.tanssiurheilu.fi/images/stories/toimisto/saanto/stul_kilpailusaanto_08_2011_liite2_pukusaanto.pdf. 1.8.2011. Luettu 6.10.2012

Tekstiili- ja vaateusteollisuus Ry. WWW-dokumentti.
<http://www.finatex.fi/index.php?mid=7&pid=74>. Ei päivitystietoja. Luettu 13.4.2013.

Ulkoasiainministeriö 2012. WWW-dokumentti.
<http://formin.finland.fi/public/default.aspx?contentid=71224&nodeid=15735&contentlan=1&culture=fi-FI>. Päivitetty 12.11.2012. Luettu 10.12.2012.

Vesa, Jari 2009. Sekatyömies tanssin pyörteissä. WWW-dokumentti.
http://yle.fi/vintti/yle.fi/akuutti/arkisto2009/170309_e.htm. Päivitetty 17.3.2009. Luettu 29.11.2012.

Wilson, Lady. Salsa Dance History. WWW-dokumentti.
http://www.ehow.com/facts_5336600_salsa-dance-history.html. Ei päivitystietoja. Luettu 30.10.2012.

KUVALÄHTEET

Kuva 2 ja 3 Tanssiurheiluliiton pukusääntöliite. PDF-tiedosto.

http://www.tanssiurheilu.fi/images/stories/toimisto/saanto/stul_kilpailusaanto_08_2011_liite2_pukusaanto.pdf. 1.8.2011. Luettu 6.10.2012.

Kuva 4 Tangorouge 2013. WWW-dokumentti.

http://www.tangorouge.com/index.php?route=product/product&product_id=441. Ei päivitystietoja. Luettu 7.2.2013.

Kuva 5. Starlets & harlets 2013. WWW-dokumentti.

http://www.starletsandharlets.com/Salsa_Dancing_Dresses_Salsa_Dance_Dress_p/jau-sa-1102f-red.htm. Ei päivitystietoja. Luettu 7.2.2013

Kuva 6 ja 7. Timesunion 2013. WWW-dokumentti.

<http://www.timesunion.com/entertainment/slideshow/Brazil-s-2012-Carnival-celebrations-39583.php#photo-2524383>. Ei päivitystietoja. Luettu 7.2.2013

Kuva 17. Marita Ylevä, 2013.

Kuva 18. Pia Rajamäki, 2013.

Kuvio 1 ja 3. Kallal M. Jo. & Lamb Jane M. 1992. A Conceptual Framework for Apparel Design. Clothing and Textiles Research Journal 10(2), 42 - 47.

PALAUTE TANSSIPUVUISTA

Tässä on apukysymyksiä palautteen antamista helpottamaan. Myös perustelut ja kehittämis ehdotukset ovat tervetulleita.

Toimivuus:

Tuntuiko mukavalta päällä? Rajoittiko puku liikkeitä? Oliko puku kestävä? Onko puku vaikea vai helppo huoltaa (pesu, silittäminen yms.)?

Ilmaisevuus:

Tukiko puku tanssiesityksen onnistumista? Helpottiko puku tanssijan roolin omaksumista? Tukiko puku koreografiaa? Näyttivätkö puvut lavalla hyviltä? Erottuivatko tanssijat lavalta? Kiinnittikö jonkin puvun yksityiskohta liikaa huomiota (esim. helma liian suora verrattuna muihin)?

Esteettisyys:

Mitä mieltä olit puvun mallista? Olisiko puku kaivannut koristeluja? Olivatko puvun mittasuhteet hyvät?